

Vimmerby
kommun

DNr
Id

Barn- och utbildningsförvaltningen
Stenshults förskola

Plan för lika rättigheter

Stenshults Förskola 2023-2024

Innehåll

Vision	3
Bakgrund och syfte	3
Bestämmelser som styr	3
Definitioner av begrepp	4
Normkritiskt perspektiv	5
Rektorns ansvar	5
Personalens ansvar	5
Förebyggande arbete	7
Aktiva åtgärder	10
Rutiner för att tidigt upptäcka trakasserier och kränkande behandling	13
Aktiva åtgärder (enhetsbaserat)	14

Plan mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling 2023

Vision

I Vimmerby kommuns förskolor upplever barn, vårdnadshavare samt personal en trygg, säker och positiv miljö. Hos oss råder gemenskap, delaktighet och respekt för varje individ. Förskolan är en social och kulturell mötesplats som främjar barnens förståelse för värdet av mångfald. Vi tar ett gemensamt ansvar för varandra.

Bakgrund och syfte

En grundläggande mänsklig rättighet är att alla människor är födda fria och lika i värde och rättigheter. Inget barn i förskolan får utsättas för kränkande behandling, trakasserier eller diskriminering. Med begreppet likabehandling menas att alla barn ska behandlas så att de har lika rättigheter och möjligheter oavsett diskrimineringsgrunderna: *etnisk tillhörighet, funktionsnedsättning, kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning och ålder*. Varje år utvärderas och upprättas en plan för lika rättigheter på varje förskola.

Bestämmelser som styr

Arbetet med likabehandling mot kränkande behandling, diskriminering och trakasserier regleras i:

- Skollagen 6 kap (2010:800),
- Diskrimineringslagen (2008:567 ändrad 2016:828 och 2017:282)
- Förordning (2006:1 083 ändrad 2011:681) om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling.
- Läroplan för förskolan (Lpfö:18)
- Barnkonventionen

Enligt skollagen och diskrimineringslagen är all personal inom förskolan skyldig att aktivt arbeta med åtgärder för att motverka, förebygga och förhindra att kränkande handlingar, diskriminering och trakasserier förekommer på förskolan. Arbetet skall genomföras i samverkan mellan barn och personal. Det är huvudmannens ansvar att processen med aktiva åtgärder arbetas med och dokumenteras.

Skadestånd kan utgå till den som diskriminerats/kränkts, om personalen i förskolan åsidosätter sina skyldigheter enligt lagen. Vårdnadshavaren kan göra en anmälan till Skolinspektionen eller Diskrimineringsombudsmannen. Skolinspektionen samt barn- och elevombudet (beo) har tillsynsansvar. Diskrimineringsombudsmannen (DO) ansvarar för

tillsyn av bestämmelserna i diskrimineringslagen. När en anmälan kommer till Skolinspektionen/beo så görs en bedömning om huvudmannen har iakttagit sina skyldigheter att motverka kränkande behandling utifrån bestämmelserna i skollagen.

Definitioner av begrepp

Diskriminering

Direkt diskriminering är när personalen i förskolan på osakliga grunder behandlar barn sämre än andra barn och missgynnandet har samband med diskrimineringsgrunderna kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller uttryck och ålder.

Indirekt diskriminering är när förskolan har en policy som är ”lika för alla” men missgynnar vissa barn, med koppling till diskrimineringsgrunderna.

<https://www.do.se/om-diskriminering/vad-ar-diskriminering/#2>

Trakasserier

Trakasserier är när personal eller barn kränker ett barns värdighet och kränkningen har samband med diskrimineringsgrunderna. Det är förskolan/huvudmannens ansvar att utreda och lösa trakasserier som sker mellan barn. Det är trakasserier även när ett barn kränks på grund av en förälders *etniska tillhörighet, funktionsnedsättning, kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller ålder*.

Kränkande behandling

Kränkande behandling är när personal eller barn kränker ett barns värdighet, men kränkningen har inte samband med någon diskrimineringsgrund.

När man bedömer kränkande behandling mellan barn fäster man stor vikt vid barnets eller vårdnadshavarens upplevelse. Förskolan ska alltid utreda misstanke om att barnet blivit kränkt. Här tas också hänsyn tas till barnens ålder.

En bakomliggande orsak till att någon missgynnas, trakasseras eller kränks kan vara normer i gruppen eller i samhället. Normer handlar om idéer om vad som är ” normalt ” eller vanligt. Trakasserier eller kränkningar kan hända när någon bryter mot normer.

Trakasserier och kränkande behandling kan vara:

- fysiska (slag, knuffar)
- verbala (hot, svordomar, öknamn)
- psykosociala (utfrysning, grimaser, alla går när någon kommer)
- texter och bilder (teckningar, lappar och fotografier)

- mobbning (upprepade kränkningar i avsikt att tillfoga någon annan skada eller obehag)

Normkritiskt perspektiv

Normer kan ses som ett sätt för människor att skapa en gemensam förståelse av omgivningen. Till skillnad från uttalade lagar, regler och rutiner fungerar normer oftast som outtalade eller oskrivna regler som kan framstå som självklara. Normer brukar bli synliga först när någon bryter mot dem. Samhället skapar hela tiden normer kring hur människor förväntas vara.

Det kan handla om:

- Vad vi förväntas tro på
- Vad vi förväntas ha råd med
- Hur våra kroppar förväntas fungera och se ut
- Vilka aktiviteter vi ska tycka är kul
- Vilka personer vi förväntas attraheras av

Normkritiska perspektiv handlar om att hitta risker för diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. När någon blir utsatt hänger det ofta ihop med att bryta mot normer.

Normkritiska perspektiv handlar också om ett sätt att tolka händelser, för att förstå vad som ligger bakom att någon kränks eller missgynnas.

Rektorns ansvar

- Se till att all personal, alla barn/elever och vårdnadshavare känner till att diskriminering och annan kränkande behandling inte är tillåten i förskolan.
- Se till att det bedrivs ett målinriktat arbete att främja barns lika rättigheter samt att motverka diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionsvariabel samt annan kränkande behandling.
- att det årligen upprättas en plan för lika rättigheter i samarbete med personal, barn och vårdnadshavare som sedan utvärderas
- att se till att utredning görs och åtgärder vidtas, om förskolan får kännedom om diskriminering eller annan kränkande behandling förekommer
- att sammankalla till *Grupp för lika rättigheter*
- att utreda incidenter samt anmäla till huvudman

Personalens ansvar

- Följa förskolans plan för att främja likabehandling och motverka diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.
- Föra regelbundna samtal om barns trivsel med både barn och vårdnadshavare.

- att undersöka/ kartlägga, upprätta mål, lösa problem/risker, följa upp, analysera och utvärdera i en plan för lika rättigheter. Arbetet ska ske i samarbete med barn och vårdnadshavare
- att barnen ges möjlighet att agera så att planen efterlevs
- att planen för lika rättigheter aktualiseras och diskuteras på föräldramöten
- att personalen agerar som förebilder
- att samspelet mellan alla som möts i förskolan utmärks av respekt och tillit
- att vara uppmärksam på alla former av diskriminering, trakasserier och kränkningar
- att vid kännedom om diskriminering eller annan kränkande behandling dokumentera kontakta rektor, kartlägga och se till att åtgärder genomförs.

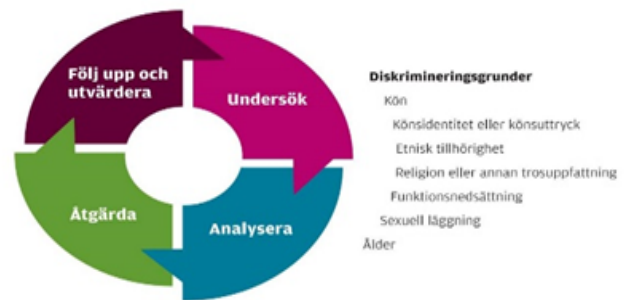
Främjande arbete

- All personal är viktiga förebilder för barnen i förskolan, kopplat till diskrimineringsgrunderna.
- Förskolan ansvarar för att varje barn tillsammans med vårdnadshavare får en god introduktion i förskolan.
- Värdegrundsfrågor hålls kontinuerligt aktuella i personalgruppen och barngruppen.
- Förskolan erbjuder barnlitteratur och lekmaterial som innehåller och möjliggör en rik variation av roller, kulturer, fantasier och egenskaper. Öppna och icke begränsade roller och handlingar etableras och en mångfald av familjekonstellationer synliggörs i lek och samtal, genom medvetna val av litteratur, material och teman.
- Pedagogerna strävar efter att skapa en ”vi-känsla” i gruppen där varje barn ska känna sig delaktiga och inkluderade.
- Pedagogerna finns närvarande bland barnen för att utgöra ett stöd i deras samspel med varandra.
- Pedagogerna arbetar med att utveckla barns inflytande och handla efter demokratiska principer genom att tyda barns signaler och lyssna till deras önskemål.
- Likabehandlingsarbetet är en återkommande punkt för diskussion på reflektionskvällar
- På gemensamma möten för likabehandlingsgruppen diskuteras hur arbetet fungerar ute på våra förskolor
- Vid föräldramöte informeras vårdnadshavare om förskolans plan för lika rättigheter.
- Vårdnadshavare och medarbetare genomför enkäten (Ansvar, Mod och Fantasi) som underlag för förbättringsarbete.
- Utvecklingssamtal erbjuds vårdnadshavare minst en gång per år, vid önskemål fler.
- Förskolan verkar för att flickor, pojkar och icke-binära får lika stort utrymme och inflytande i verksamheten.

Förebyggande arbete

Enligt diskrimineringslagen ska utbildningsanordnaren inom ramen för sin verksamhet bedriva arbete med aktiva åtgärder. Arbetet med aktiva åtgärder innebär att bedriva ett förebyggande och främjande arbete genom att:

1. Undersöka risker och hinder : undersöka för att upptäcka eventuella risker för diskriminering eller represalier (bestraffning), eller andra hinder för barns och elevers lika rättigheter och möjligheter. Det kan både vara reella, faktiska hinder och hinder i form av attityder, normer och strukturer.
2. Analysera orsaker :Efter undersökningen analysera orsakerna till de upptäckta riskerna och hindren. Det handlar alltså om att reflektera, analysera och dra slutsatser om varför det ser ut som det gör. Det kan också hända att fler undersökningar behöver göras för att få syn på risker och hinder som först inte visade sig.
3. Genomföra åtgärder: Genomföra de förebyggande och främjande åtgärder som skäligen kan krävas utifrån vad undersökningen och analysen visar.
4. Följa upp och utvärdera: Följa upp och utvärdera arbetet med undersökningen, analysen och åtgärderna. Det handlar alltså om att utvärdera resultatet av arbetet för att kunna ta ställning till hur det har fungerat och om de kort- och långsiktiga målen som satts har uppnåtts.

Hämtat från Aktiva åtgärder i förskolan och skolan, DO 2019

Det förebyggande arbetet siktar på att minimera risken för diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Det främjande arbetet handlar mer om att hitta och stärka positiva förutsättningar för att alla barn ska ha lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. (DO, BEO & Skolinspektionen, 2009).

Barnens inflytande

- Vid uppstarten av nya grupper på hösten lyssnar pedagogerna på barns tankar och värderingar om hur vi ska vara mot varandra. Vi sätter upp detta på väggen så det blir synligt för barnen. Det kan vara t.ex. ett träd, sol eller något dylikt. Vi målar barnens ord på saker kopplade till pågående projekt. För att förstärka deras åsikter sätter vi upp bilder från Kompisböckerna. Dessa bilder används också av de yngre barnen på avdelningarna 2:an och 3:an.
- Denna termin valde ettans barn att göra sina värderingar på ”vattendroppar” då vi har vattenprojekt. (Se nedan för barnen på ettans ord)

- Barnens ord:

Leka utan att slåss

Säga stopp

Lek med varandra

Dela med sig

Vara snäll och glad

Leka tillsammans

Inte slåss

Säga förlåt och stopp

Vara snälla mot varandra

Alla får vara med

Trösta en ledsen kompis

Vara snäll

Glad och ha kul

Man får göra vad man vill

Skrika i en kudde om man är arg

Prata med varandra

Vi pedagoger är tydliga med att man får uttrycka sina känslor och att alla känslor är naturliga, men vi behöver stötta barnen i hur man uttrycker sina känslor. T.ex. att man inte får slåss eller ta sönder saker om man är arg.

Pedagogerna värnar om barnens integritet. T.ex. att man ska ha allas samtycke och fråga om man vill ha en kram, kittlas m.m. Det innebär också att vi pedagoger frågar barnen vid t.ex. blöjbyte, toalettbesök, snyta näsa, matsituationer m.m. Vi har som mål att barnen ska kunna torka sig själv vid toalettbesök efter mognad, detta är något som vi har dialog med vårdnadshavarna.

- Vi har skapat myshörnor för att värna om barnens integritet. En plats där man får vara själv eller tillsammans med kompisar.

- Vi ger barnen verktyg genom att använda ”stopphanden, tummen upp och tummen ner”. Det förtydligar var gränsen går för det enskilda barnet. Vi förstärker även detta med bilder.
- Avdelning 2:an och 3:an använder begrepp ut verktygslådan för förhandling och hållbara relationer (av Caroline Andersson Reggio Emilia institutet).
Valda begrepp:
Tillsammans
Låna
Byta
Upptagen
Låna sen
Vänta
Ledig
Turas om
Stopp, vill inte
Snälla händer
Samarbete
Hjälpa.
Dessa begrepp sätts upp synligt på avdelningen och förstärks med TAKK.
- Vi tillför böcker i miljöerna där budskapet om allas lika rättigheter tas upp ex. ”*Stopp min kropp*” av Åsa Karsin, ”*Dom som bestämmer*” av Lisen Adbåge och ”*Kompisböckerna*” av Linda Palm.
- Trygghetsvandringar. Vi genomför trygghetsvandringar 1 gång per termin, på HT sker trygghetsvandringen inomhus och VT utomhus. En trygghetsvandring innebär att vi gör barnintervjuer där vi sammanställer barnens känslor på olika ställen på gården och i miljöer inomhus. Vi använder oss av figurer med olika känslor som barnen får peka på. När vi genomför trygghetsvandringar ska lokalerna vara tomma på övriga barn. Vi använder oss av materialet från Förskoleforum.

Efter genomförd trygghetsvandring, sammanställer och analyserar pedagogerna materialet och arbetar vidare med resultatet tillsammans med barnen. Kan tex vara fördjupade intervjuer.
- Avdelning 2:an och 3:an observerar barnen i de olika miljöerna ute och inne för att få syn på vilka miljöer de använder och miljöer de inte använder. Samt vilka samspel som pågår (goda samspel och konflikter).

Vårdnadshavares inflytande

Vårdnadshavare ges möjlighet att vara delaktiga i arbetet med planen. Det sker genom:

- Information vid inskolning då vi utgår ifrån foldern ”Att välkomna till förskolorna i Vimmerby kommun”. Vi tar även upp att vi värnar om barnens integritet (se barns inflytande).
- Vi samtalar om **Planen för lika rättigheter** på föräldramöte under hösten och informerar om att den ligger på förskolans hemsida samt att den finns att låna hem på förskolan (Varje avdelning drar ut ett ex och sätter i hallen för att vårdnadshavare ska kunna låna hem.) Vi berättar om vilket område vi specifikt har valt att titta på kopplat till vår miljö, förhållningsätt och material.
- Varje termin får vårdnadshavarna svara på en enkät via Incito, som sedan följs upp vid föräldramötet.
- Vid vårterminens utvecklingssamtal får varje vårdnadshavare möjlighet att tycka till kring **Plan för lika rättigheter**.

Pedagogers delaktighet: (*Detta är enbart förslag*)

- Vi har kontinuerliga likabehandlingsträffar för att hålla värdegrundsfrågor levande. Vi har även vissa träffar tillsammans med Norrängens förskola.
 - Vi köper in barnböcker som handlar om Genus och ber biblioteket om böcker inom den kategorin.
 - Utsedda pedagogerna ansvarar för att det finns aktivitetslådor som kan användas utomhus.
 - Utgå från ”checklista för bemötande” Vi vill sätta Genus i fokus för att göra ett gemensamt normkreativt arbete. Vi har valt ut att fokusera på följande punkter: 4, 6 och 7.
1. *Placering: Vart sitter jag? Har jag en plan med vart jag sitter? Eller om jag står – varför står jag? Ser jag alla barn? Har jag ögonkontakt med samma barn som igår? Vad signalerar jag min plats? Vem sitter jag med, barn eller vuxna? Har jag placerat ut barnen, hur i så fall?*
 2. *Kroppsspråk: Hur sitter eller står jag? Är min kropp mjuk och avslappnad? Eller skapar jag en kroppslig barriär till exempel genom att sitta med armarna eller benen i kors? Använder jag mig av ett varierande kroppsspråk eller endast de som ingår i normen för mitt kön?*
 3. *Lyssnande: Lär jag under tiden jag lyssnar? Är jag koncentrerad på vad som sägs eller visar jag det? Tänker jag noga igenom det som sägs eller är jag på väg mot nästa fråga eller ämne? Lyssnar jag mer på vissa än på andra? Lyssnar jag mer på sådant som jag förväntar mig att höra eller mer på sådant som är förvånande? Lyssnar jag efter tillfällena att utmana barnens perspektiv och efter svar som utmanar mina egna perspektiv?*
 4. *Språkliga signaler: Uppmuntrar och stödjer jag de barn och som talar? Ger jag stödsignaler som att nicka uppmuntrande, säga ”mm”, ”aha”, ”vad hände sen?”. Hur är jag med barn som bryter in? Har jag en tanke med det jag tar upp med barnen? Hur och när tar jag upp frågor kring normer, om de frågorna aldrig kommer upp spontant?*
 5. *Ögonkontakt: Har jag ögonkontakt med dem jag talar med och dem som talar med mig? Ser jag dem? Vad händer med ögonkontakten när någon bryter in? Hur många barn har jag ögonkontakt med under en och samma dag? Hur förflyttar jag mig i rummet för att skapa ögonkontakt med fler barn?*
 6. *Respons: Svarar jag när ett barn eller en elev talar till mig? Vilka signaler ger jag? Är jag avslappnad och vänlig eller är jag sträng, förbjudande och distanserad? Svarar jag så att mina svar ger nya infallsvinklar/fler perspektiv till barnen? Svarar jag olika barn på olika vis och finns det i så fall mönster i detta?*
 7. *Talutrymme: Hur mycket utrymme tar jag själv/kollegorna och hur mycket utrymme får barnen och eleverna? Ser jag till att alla får samma utrymme? Är jag intresserad av att barnen eller*

*eleverna "tänker", eller är jag bara ute efter "rätt svar"? Utmanar jag barnens tankar?
Utmanar jag utan att söka efter ett särskilt svar?*

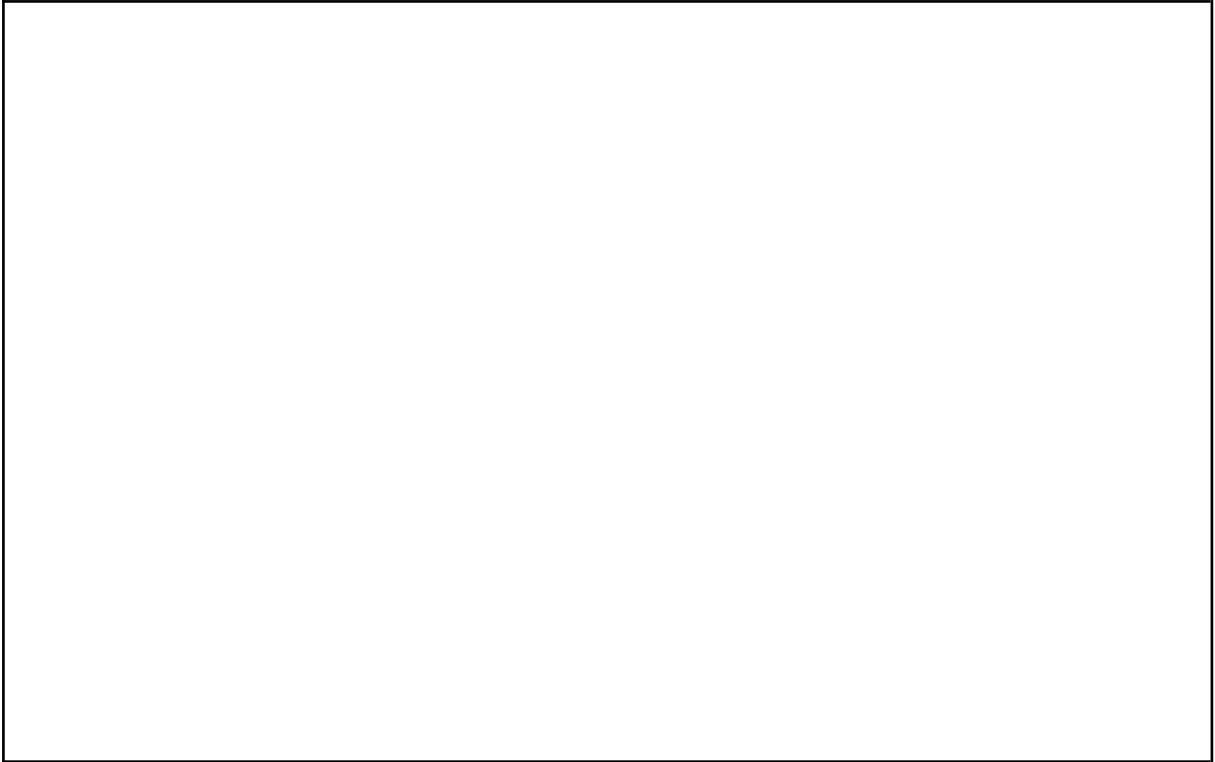
Aktiva åtgärder

Undersöka

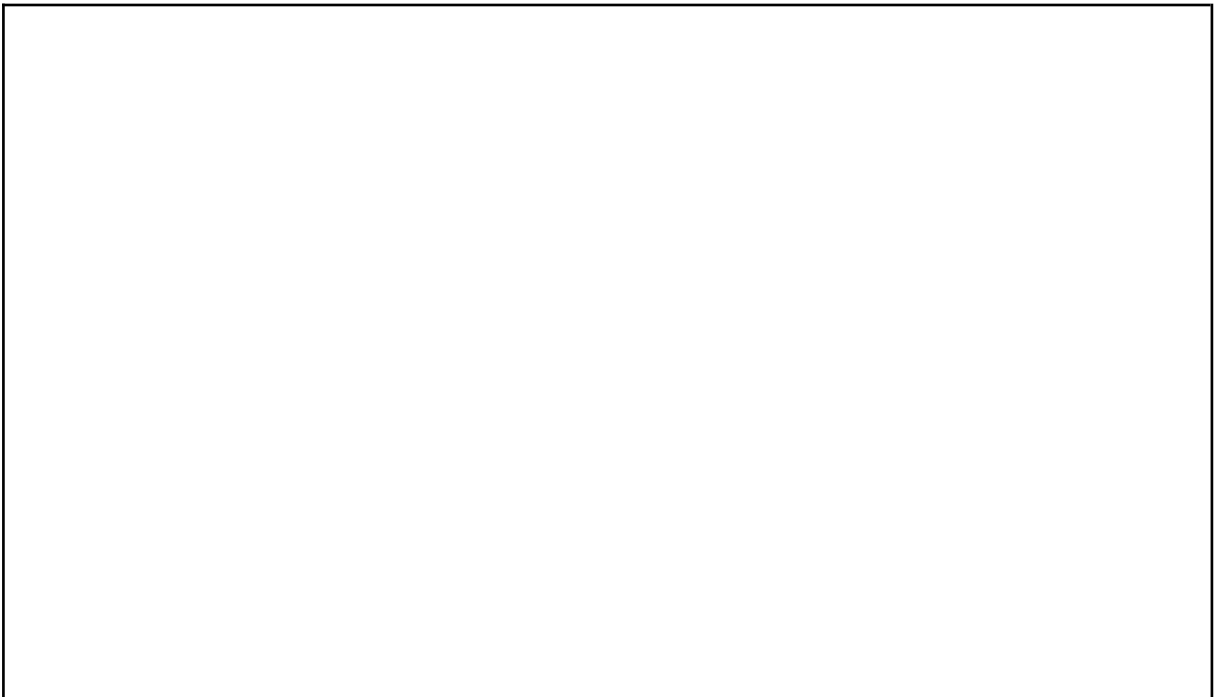
Undersöka risker och hinder (Vilka risker för diskriminering och kränkande behandling och/eller hinder för lika rättigheter och möjligheter kan vi pedagoger se i utbildningen).

- Vi arbetar med punkterna 4,6 och 7 från checklistan genom att observera varandra eller oss själva genom att filma rutinsituationerna: hall, matsituation och samling, med fokus på genus.
- Senast under våren 24 kommer vi att ha tvärgrupper där de får i uppgift att reflektera hur de bemöter barnen i hallen, matsituationen och i samling. Detta sker under några veckor, sedan kommer vi att träffas i tvärgrupperna igen och diskutera. Vi följer upp på ett avdelningsmöte eller APT där vi delger varandra vad vi kommit fram till.
- Trygghetsvandring. Vi undersöker miljöerna inne och ute för att upptäcka risker och hinder för att motverka kränkande behandling och diskriminering.

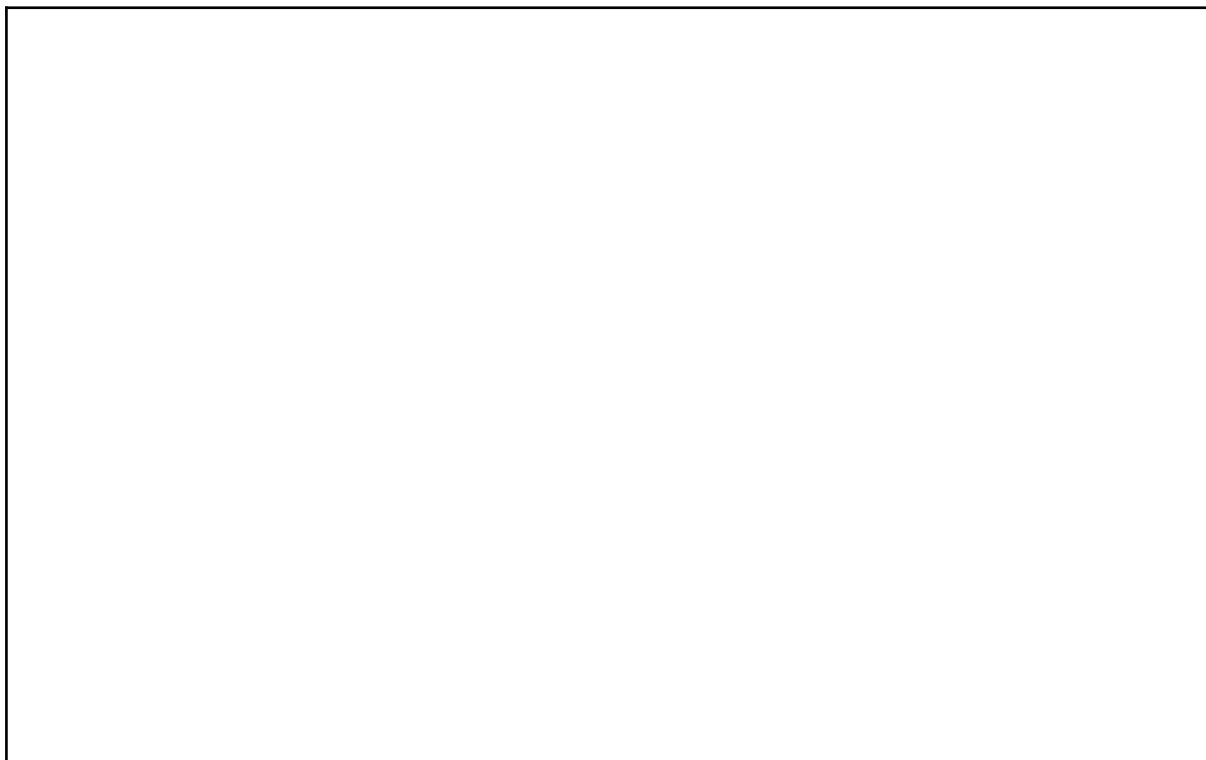
Analysera

Åtgärda

Följa upp/ utvärdera

A large, empty rectangular box with a thin black border, intended for notes or evaluation related to the 'Följa upp/ utvärdera' section.

Rutiner för att tidigt upptäcka trakasserier och kränkande behandling

Enligt Diskrimineringsombudsmannen, DO, ska verksamheten ha rutiner som dels klargör hur verksamheten ska agera om trakasserier eller kränkningar påstås ha inträffat, dels anger vem den som anser sig trakasserad ska vända sig till och vem som ansvarar för att händelsen eller påståendena utreds.

Om personal får kännedom om att ett barn anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är denne skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att ett barn anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i verksamheten är denne skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Rektor på delegation av huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Rutin/åtgärder

- Barnet kan berätta för någon vuxen i verksamheten, som sedan informerar rektor. Barnet kan också berätta för vårdnadshavare som sedan kontaktar förskolan.
- Den personal som får kännedom om kränkningen eller trakasseriet ansvarar sedan för frågan. Vid allvarlig kränkning ska rektor omedelbart kontaktas för att kunna rapportera vidare till huvudmannen. Vid osäkerhet ska personal ta kontakt med rektor för råd.
- Kartläggning av händelse sker av den personal som enligt förskolans rutiner äger frågan, till exempel genom samtal med berörda barn och vuxna samt kontakt med vårdnadshavare.
- Enskilda samtal med den/de som utfört kränkningen. Budskapet är att kränkningen omedelbart ska upphöra.
- Likabehandlingsgruppen kopplas in vid behov.
- Uppföljningssamtal sker med inblandade parter.

Mer om rutiner, anmälan, dokumentation och hur uppföljning ska ske vid händelse av kränkning/trakasserier ta del av följande;

<https://portal.itsam.se/kommuner/vimmerby/kommunorganisation/barnutbildning/blan-ketterochdokument.4.6269fe31478afa0f2e8855e.html>

Aktiva åtgärder (enhetsbaserat)

Bilagor/ Rutiner:

Instruktion för att komma till aktuell sida:

Tyvärr fungerar det inte att komma direkt till sidan genom att klicka på länken. Istället får du
-> Markera och kopiera länken. Lägg in den i sökfältet på nätet och klicka på sök.

- <https://portal.itsam.se/kommuner/vimmerby/kommunorganisation/barnutbildning/blanketterochdokument.4.6269fe31478afa0f2e8855e.html>
- <https://portal.itsam.se/download/18.681a167216144f4fef4bd068/1519197693760/Orosanm%C3%A4lan+barn+far+illa+Vimmerby%2C+februari+2018.pdf>
- <https://www.do.se/globalassets/stodmaterial/stod-checklista-aktiva-atgarder-skolan.pdf>